

AUTONOMNI CENTAR - ACT

**SVAKA DROGA
JE OPASNA -
IZABERI ŽIVOT!**

IZVJEŠTAJ

SVAKA DROGA JE OPASNA - IZABERI ŽIVOT
program edukacije o ovisnostima u Srednjoj školi Prelog

AUTONOMNI CENTAR - ACT
SREDNJA ŠKOLA PRELOG

Izdavač: AUTONOMNI CENTAR - ACT

Grafičko oblikovanje: ACT PRINTLAB d.o.o., Čakovec

Ilustracija na naslovnici: Duško Mendrea

Naklada: 300 kom

Tisak: Printex, Čakovec

Financijska potpora: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

prosinac 2007., Čakovec

[SADRŽAJ]

1. OPIS PROJEKTA I PROVEDBA.....	05
1.1. Opis problema, potreba i ciljevi projekta.....	06
1.2. Mladi edukatori.....	12
1.3. Provedene aktivnosti.....	14
2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	19
2.1. Analiza stavova profesora.....	20
2.2. Analiza stavova roditelja.....	21
2.3. Analiza stavova učenika/ica.....	26
2.4. Izjave edukatora/ica u projektu.....	32
3. ZAKLJUČAK.....	33

[OPIS PROJEKTA I PROVEDBA]¹

1.1. OPIS PROBLEMA, POTREBA I CILJEVI PROJEKTA

Pušenje cigareta, pijeње alkoholnih pića i korištenje ostalih sredstava ovisnosti među mladima sve je izraženiji **javnozdravstveni problem** i tema rasprave kako među roditeljima, odgajateljima i učiteljima tako i među stručnjacima čije se područje djelovanja dotiče ovog problema.

Svi se slažemo da se premalo postiglo u suzbijanju ove pojave unatoč tome što je SZO-a u svojim prognozama za kraj prošlog i početak ovog stoljeća predviđala znatno smanjenje problema i okretanje mladih zdravijim stilovima života.

Iskušavanje novoga, dosada, transformacija uloge obitelji, utjecaj vršnjačkih skupina, osjećaj otuđenosti, opiranje utjecaju i autoritetu odraslih, kao i brojni drugi razlozi koje nismo dokučili utječu na porast korištenja sredstava ovisnosti među mladima adolescentne dobi u cijeloj Europi, Hrvatskoj, pa i u Međimurskoj županiji.

Ne može se dovoljno upozoravati na rizike koje nosi razdoblje adolescencije, tj. razdoblje odrastanja i sazrijevanja mladog čovjeka. Razdoblje u kojem se nastoji što prije odrasti i što prije usvojiti navike odraslih, najčešće one s negativnim predznakom kao što su pušenje, pijeње alkohola ili uzimanje nekih ilegalnih psihoaktivnih sredstava.

Jedna od značajki mladih osoba je i radoznalost, želja za potvrđivanjem te želja da se razlikuju od svojih roditelja, nastavnika i svih "starijih". Oni to izražavaju na različite načine. Jedan od načina je i uzimanje različitih bilo legaliziranih droga (cigarete i/ili alkohol), bilo ilegalnih droga.

Prepoznavanje rizika je u toj dobi vrlo slabo, svi misle da se njima ne može i neće ništa dogoditi i da mogu vladati svim situacijama. Upravo su zbog tih značajki vrlo zanimljivi dilerima i svima koji se bave narko-biznisom. Sofisticiranim metodama nastoje kod mladih stvoriti dojam da je uzimanje droga bezopasno i da "svi to rade". Pozitivna očekivanja od uzimanja droga u kombinaciji s nepriznavanjem rizika stvaraju pogodnu situaciju za eksperimentiranje, i ako se to ne prepozna i ne zaustavi, eksperimentiranje može prerasti u učestalije uzimanje te u ovisnost.

S druge strane, roditelji su često prezaposleni i odsutni iz života djece u stalnom nastojanju da osiguraju što bolje materijalne uvjete za život svom djetetu, što ostavlja prostor brojnim negativnim djelovanjima na dijete izvan obitelji.

U obitelji se često nedovoljno međusobno komunicira, ne shvaća i ne prepoznaje što se s pojedinim članovima uistinu zbiva. I u najboljoj namjeri

dio roditelja odabire popuštanje obiteljskih pravila i slabljenje nadzora nad djecom, shvaćajući svoju ulogu u odrastanju kao davanje slobode i očekivanja savršenog funkcioniranja međusobnog povjerenja.

S druge strane je škola kao odgojno obrazovna ustanova u kojoj se sve više vremena posvećuje obrazovnom dijelu programa za koji djeca smatraju da je pretežak, predosadan i naporan, rijetko ga povezuju sa stvarnim životnim potrebama i uglavnom ga doživljavaju nametnutim i preteškim.

U svemu tome, iako postoji osjećaj da svi radimo «za djecu i mlade», oni često zapravo bivaju prepušteni sami sebi na svom putu odrastanja i time ostaju izloženi raznim negativnim utjecajima bilo svojih vršnjaka, bilo dilera i ljudi iz narkomiljea.

ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) istraživanje provedeno u trideset europskih zemalja uključujući i Hrvatsku 1995., 1999. i 2003. godine na uzorku učenika 1. i 2. razreda srednjih škola tj. 16-godišnjaka pokazalo je stalni trend porasta pijenja alkohola, pušenja cigareta i korištenja ostalih psihoaktivnih sredstava u našoj zemlji.

Naročito je izražen porast pušenja duhana kod djevojaka. One su se gotovo izjednačile s mladićima.

Svaki drugi mladić i svaka četvrta djevojka u dobi od 15 godina bili su pijani najmanje 3 ili više puta u životu što se više ne može smatrati slučajnim incidentom nego vrlo zabrinjavajućom pojavom. Također je u drastičnom porastu pijenje 6 ili više puta u posljednjih mjesec dana, što govori da se ne radi o ponekom slučajno popijenom pivu nego o stvaranju prave navike.

Rizik pijenja alkohola povećava se s dobi, naročito kod mladića, ali sve je izraženija i pojava pijenja alkohola među djevojkama.

Uporaba marihuane također je u stalnom porastu i kod mladića i kod djevojaka.

U DRUGOM RAZREDU SREDNJE ŠKOLE SVAKI TREĆI UČENIK JE BAREM JEDNOM PROBAO MARIHUANU, A SVAKI DESETI MLADIĆ JE U DRUGOM RAZREDU SREDNJE ŠKOLE VIŠE OD 40 PUTA UZEO MARIHUANU!

Također je u stalnom porastu uporaba sintetskih droga, naročito ecstasy-a. Uvijek je važno naglasiti da su djeca koja uzimaju jedno sredstvo višestruko rizična i za uzimanje drugih sredstava, kao i za druge oblike rizičnog ponašanja. Često je problem ovisničkog ponašanja samo simptom puno složenijeg pro-

blema koji često uključuje i psihičke probleme, agresivnost, depresivnost, lošiji doživljaj sebe, delikventno i asocijalno ponašanje, sklonost rizičnom seksualnom ponašanju, itd.

Naročito je zabrinjavajuća laka dostupnost svih psihoaktivnih sredstava. Istraživanje pokazuje da preko 92% djece smatra da im je lako dostupna nabava alkoholnih pića i cigareta unatoč postojanju zakonske zabrane za prodaju mlađima od 18 godina.

44% mladih izjavljuje da im je vrlo dostupna nabava marihuane.

Na pitanje koliko bi im vremena najviše trebalo da nabave jedan joint odgovaraju da im treba najviše 10-20 minuta što znači da je prodaja droge tu, među njima!!!

Najveći broj mladih navodi da bi drogu uzeli iz znatiželje, dosade, da se ne razlikuju od grupe, da se osjećaju «high», da zaborave probleme, a neki navode da nisu ni svjesni ikakvih razloga, da im je to naprosto normalno, jer svi to rade.

Prosječna dob prvog uzimanja marihuane je 16 godina, psihostimulatora 17 godina, a opijata 20 godina. Prosječna dob prvog intravenskog uzimanja droge je 20,6 godina. Najveći je dio osoba nezaposlen (51%), no 20% ih je u radnom odnosu, a učenici i studenti čine 21% od ukupnog broja. U 2002. godini zabilježeno je 86 smrti povezanih s uzimanjem psihoaktivnih droga. Najviše ih umire zbog predoziranja opijatima. Osam umrlih je bilo mlađe od 20 godina a gotovo tri četvrtine umrlih su bili u dobi od 21 do 35.

Kako je u našoj županiji?

U lipnju 2007. godine u Međimurskoj je županiji provedeno istraživanje „**Stavovi, navike i korištenje sredstava ovisnosti u mladima Međimurske županije**“ koje je pokazalo da su brojke jednako alarmantne i kod nas.

Istraživanje je provedeno na uzorku od 30% slučajno odabranih učenika 7. i 8. razreda svih osnovnih škola i 2. razreda svih srednjih škola u Međimurskoj županiji, a potaknuo ga je Tim za zdravlje Međimurske županije u sklopu programa «**Rukovođenje i upravljanje za zdravlje u lokalnoj zajednici**». Ovaj program vezan je uz javnozdravstveni prioritet «**Prekomjerno pijenje i pušenje u mladima**», odabran tijekom izrade Županijske slike zdravlja.

Mnogi naši ispitanici rano su započeli s večernjim izlascima. Srednja dob u kojoj mladi započinju izlaziti je 13,6 mjeseci. Kod velikog broja njih nedostatan je nadzor roditelja jer smiju ostati vani duže od ponoći ili čak uopće nemaju ograničene izlaske.

Pušenje cigareta i pijenje alkohola najzastupljeniji je način korištenja sredstava ovisnosti kod djece i mladih u našoj županiji. Alarmantan je podatak da čak 76,3% mladića u 2. razredu srednje škole i 66,2% djevojaka pije alkohol redovito, dakle više puta mjesečno, svaki vikend ili čak svakodnevno, a tri puta i više u životu je bilo pijano 66,3% mladića i 47,7% djevojaka što se nikako ne može smatrati slučajnim opijanjem nego se svrstava u rizično ponašanje.

Od svih ostalih sredstava ovisnosti za koje smo ih pitali najzastupljenije je korištenje sredstava za smirenje, inhalacijskih sredstava i marihuane, a osim LSD, sva ostala sredstva su ispitanici probali barem u jednom slučaju. Korištenje ilegalnih sredstava ovisnosti puno je manje zastupljeno što se slaže s navodima iz literature da mladi koji postanu ovisnici o ilegalnim drogama najčešće ispadnu iz školskog sustava.

Unatoč zabrani prodaje maloljetnicima naši ispitanici navode da su im lako dostupne i bez problema mogu nabaviti i cigarete i alkoholna pića, a mnogi među njima, pogotovo srednjoškolci, smatraju lako dostupnim i ilegalna sredstva ovisnosti.

Sve su manje razlike među spolovima. Djevojke su kod većine sredstava ovisnosti gotovo dostigle, a u učestalosti pušenja cigareta i prestigle svoje vršnjake.

I kod ispitanika se kao i drugdje u Hrvatskoj i Europi uočava kombiniranje različitih sredstava ovisnosti a unatoč relativno dobroj informiranosti nedovoljno je poimanje štetnosti sredstava ovisnosti i njihovog rizika po zdravlje.

Kako je u Srednjoj školi Prelog?

Obično je među laicima rašireno vjerovanje da je u manjim sredinama situacija s uzimanjem psihoaktivnih sredstava puno bolja nego npr. u Zagrebu ili drugim većim gradovima.

Agencija za konzalting iz Zagreba (prof. Ljubica Uvodić-Vranić, psiholog) anketirala je mlade o stavovima i iskustvima s alkoholom, duhanom i drugim psihoaktivnim sredstvima u Srednjoj školi Prelog i u srednjoj školi "Lucijan Vranjanin" u Zagrebu. Nisu uočene bitne razlike u stavovima prema alkoholu, duhanu i drugim psihoaktivnim sredstvima. Čak 39% anketiranih srednjoškolaca iz Preloga smatra da je normalno da njihovi vršnjaci uz obrok piju alkoholna pića, a 6% smatra da je normalno piti svakodnevno žestoka pića. 47% misli da većina njihovih vršnjaka pije redovito svaki dan i to više pića, a samo 60% misli da je normalno da njihova generacija ne uzima lake droge.

Oko 26% je probalo neke lake droge, mnogi i više puta, a jedan dio priznaje da lake droge konzumira redovito. U usporedbi sa podacima iz zagrebačke

škole ne vide se značajnija odstupanja u stavovima. Odstupanja su bila nešto izraženija u odgovorima koji su se ticali provođenja slobodnog vremena, a dio djece je priznao da nisu iskreno odgovarali što znači da su nam brojke vjerojatno još veće i alarmantnije.

Razvijena navika pušenja cigareta i pijenja alkohola često je put koji mlade ljude vodi i u druga rizična ponašanja i korištenje ostalih, ilegalnih sredstava ovisnosti.

Nakon pušenja i pijenja alkohola, iako pripada u ilegalne droge i podliježe **zakonskim sankcijama**, marihuana je u većini europskih zemalja, pa tako i u Hrvatskoj, najraširenije sredstvo koje može uzrokovati ovisnost među mladima. Rasprave u javnosti koje su se vodile i još se vode o marihuani prilično su zbunjujuće za mlade ljude. S jedne strane promatra ju se kao ilegalno sredstvo koje može uzrokovati ovisnost i utri put težim drogama, a s druge strane brojne estradne zvijezde i neki pripadnici javnog života javno priznaju korištenje marihuane i brane njenu neštetnost. Stavovi odraslih, roditelja i profesora također su nejasni, najvjerojatnije zbog nepoznavanja i neupućenosti. Ide se iz krajnosti u krajnost. Jedni su u paničnom strahu i vrlo su restriktivni, a drugi su opet previše ležerni i smatraju da se iz svega diže previše prašine, jer se nastoje «**približiti stajalištima i razmišljanjima mladih**», kažu da «o marihuani znaju više» i to iz osobnog, negativnog iskustva koje ne prepoznaju kao negativno, nego se s uzimanjem marihuane i hvale.

Čest je preslab utjecaj roditelja i drugih odraslih na stavove djece o marihuani. Često prevladava utjecaj vršnjaka ili onih koji su malo stariji, ali još uvijek mladi, a uzimanje marihuane doživljava se kao iskorak prema odraslosti i vlastitoj zrelosti, uz jasno odvajanje od dosadnog svijeta odraslih.

Naravno da je važno razdvojiti povremeno uzimanje sredstava ovisnosti, naročito marihuane, od redovitog uzimanja tj. već stvorene ovisnosti.

Činjenica je, međutim, da sve počinje prvom cigaretom, prvom popijenom čašom alkohola i prvim popušanim jointom, dakle sve počinje eksperimentiranjem.

Oni koji drogu nude dolaze s porukom da je to bezopasno i da se navuku samo «kreteni» što naravno nitko ne misli za sebe i time si mladi ljudi, otvaraju put ka manje ili više redovitom uzimanju psihoaktivnih sredstava.

Puno bi se moglo pisati o rizičnim čimbenicima za razvoj ovisnosti, ali činjenica je da se ovisnost bez eksperimentiranja i kušanja sredstava ovisnosti sigurno neće dogoditi, a svako uzimanje povećava šansu ovisničkog ponašanja.

Ovo istraživanje pokazalo je da situacija u manjim sredinama nije puno bolja od hrvatskog prosjeka. Sve ovo su **samo brojke koje često volimo prikazivati** jer njima želimo upozoriti javnost na veličinu problema.

No, iza brojki kriju se sudbine mladih, njihovih obitelji, brojne osobne drame i drame cijelih obitelji, pogotovo kad izađe na vidjelo da dijete učestalije eksperimentira ili je već postalo ovisno o nekom psihoaktivnom sredstvu. U razmatranju nastanka i razvoja ovisničkog ponašanja mlado biće treba

promatrati u njegovom prirodnom društvenom okruženju uvažavajući utjecaj obitelji, škole, vršnjačkih skupina, bavljenja sportom i drugim aktivnostima, večernjih izlazaka, a pri tome ne robujući stereotipnim vjerovanjima koja često nisu točna.

Važno je razumjeti da se u rješavanje ovog problema moraju uključiti svi čimbenici ove pojave naglašavajući važnost obitelji, ali i šire društvene zajednice i škole.

PREVENTIVNE AKTIVNOSTI MORAJU BITI USMJERENE KA OSOBI, A NE KA SREDSTVU.

Preventivne mjere treba provoditi strpljivo i kontinuirano. Važno je poticati izgradnju samopouzdanja, samopoštovanja i prihvaćenosti u društvu, što će već samo po sebi reducirati delikventna i druga rizična ponašanja koja mogu voditi u ovisnost.

Važno je mlade aktivno uključiti u rješavanje ovog problema, a da bi mogli biti aktivno uključeni, moraju biti dobro educirani i informirani o problemu jer se svakodnevno iz svijeta narkomiljea šalju netočne, ali mladima primamljive poruke o tome da droga nije štetna.

Informacije i stavovi vršnjaka imaju znatan utjecaj na formiranje stavova i ponašanje mladih. Budući, kao što je već prije bilo rečeno, **mladi dobivaju zbunjujuće i često netočne informacije** o svim oblicima ovisnosti, namjera nam je ovim programom pomoći njima kao i njihovim roditeljima i profesorima u stjecanju točnih informacija i u pronalaženju novih načina informiranja.

Poznato je da adolescenti najbolje komuniciraju sa svojim vršnjacima. Posebnost ovog programa je u tome što mladi ljudi informiraju i poučavaju svoje vršnjake.

Takvi programi poznati su u svijetu kao štedljiva strategija širenja zdravstvenih informacija, a temelje se na fleksibilnosti u suočavanju s različitim potrebama mladeži te su često utemeljeni u zdravstvenim i školskim ustanovama.

Edukacija vršnjaka pokazala se kao vrlo učinkovita strategija u informiranju adolescenata o zdravom ponašanju.

U edukaciji je važno fokusirati se na **ŠTETNO DJELOVANJE PSIHOAKTIVNIH SREDSTAVA** i moguće zakonske i pravne posljedice eksperimentiranja, te u edukaciju uključiti stručnjake različitih profila.

1.2. MLADI EDUKATORI

Rad sa starijima bazirao se na dobroj edukaciji roditelja i profesora, odvijanjem predavanja ali i radionica u koje su uključeni i učenici, a s ciljem da svi dobiju prave informacije o problemu i da se pomogne u razvijanju odgovornosti, radnih navika i disciplina te etičkih vrijednosti.

Obzirom da svi pokazatelji govore o trendu porasta svih vrsta ovisničkih ponašanja, mišljenja smo da je potreban zaokret u pristupu i jedan novi, moderniji pristup rješavanju problema u kojem će mladi aktivno sudjelovati.

Mladi edukatori naučili su razviti **interaktivan odnos** sa svojim slušačima, bilo da se radi o njihovim vršnjacima učenicima, roditeljima ili profesorima.

Do sada nam je bilo dobro poznato da mladi najradije i najviše slušaju mlade, a provedbom ovog programa uvjerali smo se da postoje teme o kojima i roditelji i profesori rado slušaju i dobivaju informacije od mladih.

Pravilnim informiranjem o štetnom djelovanju svih sredstava ovisnosti naši edukatori sigurno nisu pobudili znatiželju mladih da droge probaju, nego upravo suprotno, jednostavnim jezikom kojega mladi koriste ukazali su im na to da jedan trenutak zadovoljavanja znatiželje sigurno nije vrijedan svih muka koje proživljava mlada osoba koja postane ovisnik.

Roditeljima, profesorima i ostalim odraslima koji su ih slušali također su dali dragocjene informacije o pravovremenom prepoznavanju korištenja sredstava ovisnosti kod svoje djece, kao i o stvarnom štetnom djelovanju, kako bi imali prave argumente u raspravi sa svojom djecom na tu temu.

Nakon završene škole edukatora mladi su ravnopravno sa stručnjacima koji se bave ovim područjem izašli na javnu tribinu za građanstvo Preloga i izazvali veliko zanimanje i zainteresiranost za ovakav način preventivnog djelovanja u svojoj sredini.

Popis edukatora koji su sudjelovali u provedbi projekta: **Lidija Lukačić, Jagoda Domjanić, Martina Šoltić, Petra Podravec, Mija Bobić, Tea Žeželj, Monika**

Filipić, Monika Antolek, Tanja Narandža, Martina Mesarić, Mihaela Sokač, Nikolina Blažić, Tomislav Fundak, Nikola Hruška, Dijana Režek, Ivana Marciuš, Lucija Horvat, Katarina Kontrec, Ivana Varga, Martina Kovač, Vinka Gosarić i Mateja Perčić.

1.3. PROVEDENE AKTIVNOSTI

Škola edukatora

Osposobljavanje edukatora provedeno je korištenjem metode predavanja i radionica, dakle rada u maloj grupi.

Predavanja i radionice održali su školska pedagoginja prof. Tanja Lilić, školska liječnica specijalista školske medicine Diana Uvodić – Đurić, specijalista epidemiolog dr.med. Renata Kutnjak – Kiš, specijalista psihijatar dr.med Živko Mišević, načelnik Policijske postaje Prelog dipl. kriminalist Zdravko Kolarić i Predsjednica Prekršajnog suda u Prelogu dipl. iur. Sanja Zadravec.

Održano je deset radionica, a budućim edukatorima podijeljeni su i materijali u pisanom i elektroničkom obliku koje su mogli koristiti u izradi i formiranju svoje prezentacije.

Nakon provedene edukacije o štetnom djelovanju sredstava ovisnosti budućí su edukatori na sastancima sa stručnjacima razvijali model interaktivnog prenošenja svojih novostečenih znanja i formirali svoj prikaz.

Razredne aktivnosti

Mladi edukatori održali su predavanje i radionicu u svakom razrednom odjeljenju svoje škole na satu razrednog odjela, dakle ukupno 21 predavanje i radionice za 384 učenika.

Javna tribina

Tijekom Mjeseca borbe protiv alkoholizma i drugih ovisnosti (26.11.2007.) u Prelogu je održana javna tribina za roditelje i sve zainteresirane na kojoj su mladi edukatori pokazali odraslima na koji će način svoje znanje prenositi vršnjacima. Uz mlade edukatore na tribini su sudjelovali i ravnatelj škole prof. Tomislav

Gregur, školska pedagoginja prof. Tanja Lilić, školska liječnica specijalista školske medicine Diana Uvodić-Đurić, specijalista epidemiolog dr.med Renata Kutnjak-Kiš, specijalista psihijatar dr.med Živko Mišević, načelnik Policijske postaje Prelog dipl. kriminalist Zdravko Kolarić i Predsjednica Prekršajnog suda u Prelogu dipl. iur Sanja Zdravec.

Nakon prezentacije o štetnom djelovanju sredstava ovisnosti koju su prikazale učenice koje su prošle edukaciju, dr Kutnjak Kiš prikazala je kretanje oboljevanja i smrtnosti od bolesti povezanih s uzimanjem sredstava ovisnosti u našoj županiji, a načelnik Policijske postaje Prelog Zdravko Kolarić prikazao je stradanja u prometu povezana s korištenjem sredstava ovisnosti. Navedena predavanja pobudila su zainteresiranost svih prisutnih i potaknula raspravu u kojoj su upućena brojna pitanja timu stručnjaka.

ACT, SREDNJA ŠKOLA PRELOG I KLA PRELOG ZAJEDNO NA PROJEKTU

"Svaka je droga opasna, izaberi život"

U organizaciji udruge mladih ACT uz potporu KLA-a Prelog u Srednjoj školi Prelog provodi se program "Svaka je droga opasna, izaberi život". Program se provodi pod pokroviteljstvom Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Budući da je poznato kako mladi radije slušaju savjete svojih vršnjaka a ne roditelja ili odraslih, grupa preloških srednjoškolaca: Jagoda Domjanić, Ivana Marčuš, Tanja Naranda, Dijana Režek, Mija Bobić, Lucija Horvat, Katarina Kontrec, Tea Žeželj, Monika Filipić, Martina Šolčić, Petra Podravec, Tomislav Fundak, Monika Antolek, Lidija Lukačić, Ivana Varga, Martina Kovač, Vinka Gosarić i Mateja Perčić prošla je edukaciju koja im je dala informacije o svim oblicima ovisnosti i posljedicama koje nose. S takvim znanjem mlade su edukatorice pripremile prezentaciju o stečenim informacijama te su naučeno pokušale prenijeti roditeljima učenika prvih i drugih razreda Srednje škole Prelog na javnoj tri-

bini održanoj u utorak 27. studenog u prostoru Srednje škole Prelog.

Javna tribina okupila je izuzetno velik broj roditelja, ali i stručnjaka. Među njima bili su pedagoginja škole prof. Tanja Lilić, školska liječnica i terapeutkinja u KLA-u Prelog Diana Uvodić-Đurić, zatim epidemiologinja Renata Kutnjak-Kiš, psihijatar dr. Živko Mišević, zatim dipl. kriminalist a ujedno i načelnik PP-a Prelog Zdravko Kolarić, te Sanja Zdravec, predsjednica Prekršajnog suda u Prelogu. Roditelji su bili impresionirani iznesenim informacijama i podacima koje su im prezentirale edukatorice govoreći o ovisnosti o alkoholu, nikotinu i drogama.

Stekli smo dojam da najviše zabrinutosti i straha u roditelja preloških srednjoškolaca izaziva ovisnost o drogama, jer o tome najmanje znaju, dok na pijenje i pušenje gledaju s manje strogoće, čak bismo rekli blagonaklono. To ih puno ne smeta jer, ističu, i sami su pili i pušili dok su bili mladi. Problem pušenja i pijenja gotovo da banaliziraju.

Roditelji su s velikim zanimanjem pratili izneseno na javnoj tribini

Učenice edukatorice pokazale su da to nije mudar stav i da ga valja mijenjati i drugačije gledati na cigaretu i alkohol.

Mladi se mogu oduprijeti ovisnostima jer su štetne, poručile su edukatorice, i predložile rješenja i načine kako to izvesti.

Prezentacija edukatorica sa državala je sokantne fotografije ovisnika i onoga što im je učinila ovisnost pa je to potaknulo roditelje da stručnjacima postave niz različitih pitanja. Na račun rada policije i pravosuđa uputili su niz prigovora. Policija i pravosuđe ne

rade svoj posao kako treba, isticali su roditelji. Iako je zakonom zabranjeno, djeci se toči alkohol u kafićima i diskotekama, u trgovinama mogu kupiti alkohol i cigarete bez ikavih problema iako su maloljetni. Psihijatar Mišević stao je u obranu policije i pravosuđa upitavši roditelje što oni poduzimaju. Jesu li ikada nekog ugoštitelja ili trgovca prijavili gospodarskoj inspekciji i kako su sami postupili kada im dijete nakon feste dođe pijano kući. Nad tim su se riječima roditelji i te kako zamislili. Projekat "Svaka je droga opasna, izaberi život" prezentiran je i profesorima Srednje škole Prelog, a provedeno je i anketiranje roditelja i profesora na temu ovisnosti. Mladi edukatori svoj će projekat prezentirati i svakom razredu Srednje škole Prelog te će biti provedeno anketiranje učenika, a cijeli projekat i rezultati koje je polucio bit će objelodanjeni u jednoj knjižici koja će biti dostupna široj javnosti.

(D.M.)

Na jednom mjestu po prvi put okupili se predstavnici policije, pravosuđa, škole i liječnika

Međimurske novine, 04.12.2007.

Ukazano je da se u suzbijanju korištenja sredstava ovisnosti u mladima moraju kao saveznici naći svi segmenti društva, posebno roditelji i škola, uz formiranje timova stručnjaka koji će se ovim problemom baviti, te naročito i sami mladi koji u svemu moraju imati najvažniju, dakle **aktivnu** ulogu.

Tribina je izazvala i zainteresiranost javnih medija koji su o dojmovima s tribine obavijestili i širu javnost.

Edukativni izlet za upoznavanje s komunama - posjet Komuni Đurmanec

Komunu Đurmanec osnovala je udruga «Moji dani» - Udruga za prevenciju ovisnosti o opojnim drogama, pomoć ovisniku, povremenom uzimatelju opojne droge i obitelji .

Radi se o ustanovi za resocijalizaciju ovisnika o drogama u kojoj se provodi šestomjesečni program terapije ovisnika, njihovo suočavanje sa samim sobom i vlastitim problemom te sticanje radnih i drugih navika zdravog života, a sve u cilju rehabilitacije ovisnika i njegovog uključivanja u normalan život.

Program koji se provodi je stručan, svjetovan i prihvaćen od Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi te Vladinog ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga RH.

Jedna grupa edukatorica s stanovnicima komune

Trenutno je u komuni smješteno 20 ovisnika o ilegalnim drogama. Nakon kraćeg upoznavanja, svi stanovnici komune održali su edukativni sastanak sa mladim edukatorima pod vodstvom svog operatera, školske pedagoginje i liječnice.

Informirali su goste o rasporedu dnevnih aktivnosti i događanja u komuni. Dan im se sastoji od 8 sati rada, 7 sati razonode i 9 sati odmora. Korisnici samostalno rade sve poslove održavanja objekta, njegovog čišćenja, pripreme obroka, pranja i glačanja odjeće. Dnevni raspored im je u potpunosti ispunjen i svatko ima svoja zaduženja. Uz te radne aktivnosti koje se odvijaju u sklopu radne terapije, održavaju se i redoviti dnevni sastanci na kojima se planiraju aktivnosti, ali i vode razgovori o problemima te pruža podrška svakom članu. Važno je da svaki ovisnik spozna sebe i svoj problem kako bi se mogao nositi s izazovima koji će pred njega postaviti život u «normalnoj» zajednici izvan komune. Zajednica funkcionira prema strogo određenim pravilima, a pridržavanje tih pravila zapravo je i jedan od načina terapije.

Tijekom edukativnog sastanka ovisnici su ispričali svoje životne priče, svojim su negativnim iskustvom posvjedočili o štetnom djelovanju sredstava ovisnosti i stalno naglašavali opasnost eksperimentiranja drogama. Mladim edukatorima je to bila dobra potvrda teoretskih znanja stečenih kroz školu edukatora.

Uz mlade edukatore na izlet su išli i neki članovi Kluba liječenih alkoholičara Prelog te građani Preloga koji su organizirali prikupljanje pomoći za komunu. Nakon zajedničkog sastanka, članovi komune proveli su goste kroz prostorije objekta kojeg koriste, pokazali svoje radionice, malu teretanu, objekt u kojem uzgajaju životinje, itd.

Izlet je obogaćen i šetnjom kroz lijepi šumoviti i brdoviti predio Hrvatskog zagorja u kojemu je komuna smještena. Povratak autobusom bio je prilika da se još jednom porazgovara o svim opasnostima koje sa sobom nosi eksperimentiranje s drogama, a čije su strašne posljedice bile vidljive na članovima komune.

[REZULTATI ISTRAŽIVANJA]²

2.1. ANALIZA STAVOVA PROFESORA

Većina anketiranih profesora (**83,33%**) slaže se sa konstatacijom da je pijenje alkohola i pušenje u mladima jedan od vodećih javnozdravstvenih problema današnjice. Svi smatraju da su cigarete i alkoholna pića unatoč zakonskoj zabrani prodaje maloljetnicima veoma lako dostupni, a **94,44%** njih smatra da su mladima lako dostupna i ilegalna sredstva ovisnosti.

U odnosu na pijenje alkoholnih pića većina (**66,67%**) smatra sebe umjerenim potrošačem koji pije samo u nekim prigodama, a **33,33%** su apstinenti. Nitko ne misli za sebe da pije previše i nije nikada potražio pomoć zbog prekomjernog pijenja ni za sebe, ni za bilo kojeg člana svoje obitelji.

U slučaju kad bi imali probleme s alkoholom većina bi potražila pomoć obiteljskog liječnika (**61,11%**), neki u klubu liječenih alkoholičara (**11,11%**), a vjerojatno zbog straha od stigmatizacije **22,22%** bi se pokušalo samo s tim boriti ili bi čak potražilo pomoć stručne osobe van mjesta boravka, čak i regije (**5,56%**).

Ako bi kao roditelj doznali da im dijete troši džeparac na alkohol uglavnom bi se sami pokušali s tim nositi i zabranili bi mu pijenje (**94,44%**), a samo manji dio smatra da bi u tom slučaju trebalo potražiti stručnu pomoć (**5,56%**). Među anketiranim profesorima **61,11%** je nepušača, a gotovo jedna trećina je bivših pušača (**27,78%**). Manje od 10 cigareta na dan svaki dan popuši **11,11%** anketiranih profesora, a nitko ne puši više od 10 cigareta na dan.

Svom djetetu ne bi dozvolio pušiti niti jedan profesor, te bi se **83,33%** profesora potrudilo objasniti djetetu zašto mu to zabranjuje, a **11,11%** anketiranih profesora smatra da pušenje treba zabraniti i da to ni ne treba biti predmet diskusije s djetetom.

Većina (**77,78%**) smatra da zabrana pušenja u školi ima povoljan učinak, ali naravno, ima i onih koji smatraju da zabrane ne mogu biti učinkovite.

Na pitanje što bi najviše i najbolje utjecalo na prestanak pušenja cigareta većina odgovara da bi trebala kombinacija mjera kao što je poskupljenje cigareta, zabrana pušenja od strane svih poslodavaca i na svim javnim mjestima te bolja edukacija o štetnosti cigareta.

Poznato im je da su mladi svjesni štetnog djelovanja sredstava ovisnosti, ali ga ne povezuju sa sobom i svojim trenutnim stanjem i ponašanjem, a neki smatraju da su mladi nedovoljno svjesni opasnosti (**27,78%**).

Uočava se ipak veći strah od ilegalnih droga nego od konzumiranja alkohola ili cigareta što se vidi po tome što bi **66,67%** njih kao roditelji odmah potražili stručnu pomoć kad bi doznali da im dijete konzumira neku ilegalnu drogu, za razliku od konzumiranja alkohola gdje bi to učinili u tek **5,56%** slučajeva.

Da se radi o rizičnom ponašanju kad mladi konzumiraju neka od sredstava ovisnosti smatra **61,11%** anketiranih profesora, ali ima i onih koji smatraju da je to jednim dijelom sastavni dio odrastanja mladih (**38,89%**).

Uzrok sve veće proširenosti ove pojave anketirani profesori vide u društvu, obitelji i svakom pojedincu te u zajedničkom utjecaju svega navedenog.

Da bi se smanjio broj onih koji koriste sredstva ovisnosti većina anketiranih profesora (**72,22%**) smatra da bi trebale strože kontrole policije u kombinaciji s boljom edukacijom mladih o štetnim učincima droga i većom kontrolom roditelja.

Više od polovice (**55,56%**) smatra da bi u školama trebalo provoditi više edukativnih sadržaja na temu štetnosti sredstava ovisnosti.

2.2. ANALIZA STAVOVA RODITELJA

Anonimni anketni upitnik od 18 pitanja ispunjavali su roditelji na početku roditeljskog sastanka. Anketom je obuhvaćen 71 roditelj učenika Srednje škole Prelog.

Prekomjerno pijenje alkohola i pušenje cigareta u mladih smatra vodećim javnozdravstvenim problemom u našoj županiji **66,2%** roditelja, a gotovo svi (**97,18%**) se slažu da su cigarete i alkohol mladima lako dostupni unatoč zabrani točenja i prodaje maloljetnicima.

Roditelji su svjesni, njih **67,61%**, da je mladima lako nabaviti i ilegalna sredstva ovisnosti.

Odgovori koji se tiču pitanja o korištenju alkoholnih pića ne ukazuju na iskrenost u odgovorima jer se više od polovine anketiranih roditelja izjasnilo kao apstinenti od pijenja alkoholnih pića što teško da može odgovarati istini, unatoč tome što se na roditeljske sastanke odaziva više majki nego očeva, a može se raditi i o nerazumijevanju pojma «apstinent».

Ostatak roditelja sebe je svrstao u umjerene potrošače (**42,25%**). Ipak, **4,23%** ispitanih roditelja ozbiljno razmišlja o tome da bi trebali potražiti pomoć zbog prekomjernog pijenja, a **7,04%** svjesno je da im netko u obitelji ima problem s prekomjernim pijenjem.

U slučaju kad bi imali problem s prekomjernim pijenjem preko polovine roditelja bi se obratilo svom obiteljskom liječniku (**59,15%**), a dio ih prepoznaje klub liječenih alkoholičara kao udrugu u kojoj bi mogli dobiti pomoć za rješavanje svog problema (**14,08%**).

Netolerantan stav prema pušenju cigareta pokazuje čak **98,60%** roditelja, od čega **16,90%** njih čak smatra da bi zabranili djetetu pušenje bez ikakvog raspravljanja i argumentiranja svojih postupaka.

Za pijenje alkohola roditelji su pokazali za nijansu liberalniji stav. **2,82%** čak ni ne bi reagirali jer bi smatrali da je to faza u odrastanju koja će sama proći. Samo **16,9%** roditelja potražilo bi stručnu pomoć u slučaju kad bi shvatili da im dijete pije alkohol.

I kod roditelja je izražen puno jači strah od ilegalnih droga. **63,4%** njih bi odmah potražilo stručnu pomoć ako bi posumnjali da im dijete konzumira neku ilegalnu drogu.

Slažu se sa zabranom pušenja u školi (**76.1%**), ali i među njima ima onih koji smatraju da zabrane ne mogu biti učinkovite (**2,82%**). Misle da bi najučinkovitija mjera za suzbijanje pušenja bila kombinacija zabrane pušenja na javnim mjestima i od svih poslodavaca, poskupljenje cigareta i bolja edukacija o štetnosti pušenja (**60,6%**).

Da je neprihvatanje i neshvaćanje zdravstvenih rizika zbog konzumiranja sredstava ovisnosti obilježje mladosti vidi **59,2%** roditelja.

Na žalost, gotovo polovina roditelja ne misli da je eksperimentiranje cigaretama, alkoholom i ostalim sredstvima ovisnosti rizično ponašanje nego smatraju da je to normalni i sastavni dio odrastanja mladih (**14,9%**) ili se s tim načinom razmišljanja djelomično slažu (**32,4%**).

Uzrok takvog ponašanja roditelji uglavnom vide u kombinaciji utjecaja društva, obitelji i osobina samog pojedinca (**40,9%**), te smatraju da bi u suzbijanju ove pojave trebalo kombinirati strože kontrole policije, kontrole roditelja i bolju edukaciju mladih (**56,3%**).

Stavovi izneseni u ovom anketiranju izražavaju zapravo zbunjenost i prilično nesnalazjenje roditelja u odnosu na korištenje sredstava ovisnosti.

Iz svih progovara strah od ilegalnih droga a kod malog broja roditelja zabrinutost zbog sve veće učestalosti pijenja alkohola i pušenja cigareta među mladima, što svakako predstavlja rizično ponašanje i često put ka ostalim sredstvima ovisnosti.

Osjeća se i određena nemoć roditelja u rješavanju problema, većina ih traži pomoć društva, škole, policije, a svoju ulogu marginaliziraju .

Ako se prisjetimo da je ključ svega ipak u obitelji, onda nam to još jednom potvrđuje potrebu rada s roditeljima i djecom, što je i zamišljeno i provodi se ovim programom.

ANKETA ZA RODITELJE (sumarni prikaz):

(71 ispitanik/ica)

1. Prekomjerno pijenje alkohola i pušenje cigareta kod mladih među vodećim su javnozdravstvenim problemima u našoj županiji?
 - a) slažem se **(66,20%)**
 - b) djelomično se slažem **(33,80%)**
 - c) uopće se ne slažem, puno ozbiljniji problem je korištenje ilegalnih droga **(0,00%)**

2. Smatrate da su unatoč zabrane prodaje maloljetnicima alkoholna pića i cigarete mladima:
 - a) lako dostupni **(97,18%)**
 - b) teško dostupni **(1,41%)**
 - c) nedostupni **(1,41%)**

3. Smatrate da mladi ilegalna sredstva ovisnosti (marihuanu, ecstasy, itd.) unatoč zakonske zabrane korištenja mogu nabaviti:
 - a) lako **(67,61%)**
 - b) teško, ali moguće **(29,58%)**
 - c) nemoguće **(2,82%)**

4. U odnosu na pijenje alkoholnih pića vi ste:
 - a) apstinent, ne pijem **(57,75%)**
 - b) umjereni potrošač koji pije samo u nekim prigodama **(42,25%)**
 - c) pijete alkohol svaki dan **(0,00%)**
 - d) čini vam se da pijete i previše **(0,00%)**

5. U odnosu na pušenje cigareta vi ste:
 - a) nepušač, niste nikada ni probali **(54,93%)**
 - b) bivši pušač **(22,54%)**
 - c) pušite svaki dan manje od 10 cigareta **(16,90%)**
 - d) pušite svaki dan više od 10 cigareta **(5,63%)**

6. Da li ste ikada potražili pomoć zbog problema s prekomjernim pijenjem?
 - a) da **(0,00%)**
 - b) ne, ali ozbiljno razmišljam o tome **(4,23%)**
 - c) ne, nemam problem **(94,37%)**

7. Da li u vašoj obitelji netko ima problem s prekomjernim pijenjem?
- a) da **(7,04%)**
 - b) možda **(21,13%)**
 - c) ne **(71,83%)**
8. Kad bi imali problem s prekomjernim pijenjem alkohola kome bi se obratili za pomoć?
- a) nikome, sami bi se pokušali s tim boriti **(14,08%)**
 - b) obiteljskom liječniku **(59,15%)**
 - c) školskom liječniku **(9,86%)**
 - d) Klubu liječenih alkoholičara **(14,08%)**
 - e) nekome drugom, kome: obitelji **(1,41%)**
9. Kao roditelj, svom djetetu bi dozvolili pušenje cigareta?
- a) svakako, mislite da ima pravo na svoj izbor **(0,00%)**
 - b) ne znate kako bi reagirali **(1,41%)**
 - c) jako bi se trudili objasniti mu zašto mu to zabranjujete **(81,69%)**
 - d) nikako ne bi dozvolili pušenje, to nije nešto o čemu bi trebalo diskutirati **(16,90%)**
10. Kako bi reagirali kao roditelj kad bi doznali da vaše dijete troši svoj džeparac na alkohol?
- a) prihvatili bi to normalno, to je ipak njegov izbor **(0,00%)**
 - b) ne bi reagirali, to je faza koja prođe sama od sebe **(2,82%)**
 - c) zabranili bi mu da pije alkohol i objasnili koje su štetne posljedice **(78,87%)**
 - d) potražili bi stručnu pomoć **(16,90%)**
11. Kako bi reagirali kao roditelj kad bi doznali da vaše dijete konzumira neku ilegalnu drogu?
- a) normalno bi to prihvatili, to je njegov izbor **(0,00%)**
 - b) ne bi reagirali, to je faza koja će proći sama od sebe **(0,00%)**
 - c) strogo bi mu to zabranili, objasnili posljedice i češće kontrolirali **(36,62%)**
 - d) potražili bi stručnu pomoć **(63,38%)**
12. Mislite li da je dobro što je u školi zabranjeno pušenje svima (učenicima, učiteljima i tehničkom osoblju)?
- a) da **(76,06%)**
 - b) mislim da to ima svojih dobrih i loših učinaka **(21,13%)**
 - c) ne slažem se da je to dobro, zabrane nikad nisu bile učinkovite **(2,82%)**

13. Na prestanak pušenja cigareta najbolje bi utjecalo:
- a) poskupljenje cigareta **(2,82%)**
 - b) zabrana pušenja od strane svih poslodavaca **(8,45%)**
 - c) zabrana pušenja na javnim mjestima **(8,45%)**
 - d) edukacija o štetnosti pušenja **(19,72%)**
 - e) kombinacija svega navedenoga **(60,56%)**
14. Jesu li po vašem mišljenju mladi svjesni štetnosti pušenja, pijenja alkohola i korištenja ostalih sredstava ovisnosti?
- a) da **(8,45%)**
 - b) da , ali ne povezuju štetna djelovanja sa svojim stanjem i ponašanjem **(59,15%)**
 - c) nisu svjesni **(30,99%)**
15. Eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti normalni je i sastavni dio odrastanja mladih:
- a) slažem se **(14,08%)**
 - b) djelomično se slažem **(32,39%)**
 - c) ne slažem se, radi se o rizičnom ponašanju **(50,70%)**
16. Smatrate li da se u školi dovoljno uči o štetnosti sredstava ovisnosti?
- a) da **(18,31%)**
 - b) djelomično **(40,85%)**
 - c) ne, trebalo bi više takvih sadržaja **(39,44%)**
17. Uzrok proširenosti pijenja alkohola, pušenja i korištenja ostalih sredstava ovisnosti u mladima nalazi se u:
- a) društvu **(38,03%)**
 - b) obitelji **(15,49%)**
 - c) svakom pojedincu **(4,23%)**
 - d) svemu što je navedeno **(40,85%)**
18. Što bi po vašem mišljenju najprije dovelo do smanjenja konzumiranja sredstava ovisnosti među mladima?
- a) strože kontrole policije **(8,45%)**
 - b) zabrana izlazaka od strane roditelja **(9,86%)**
 - c) bolja edukacija mladih o štetnosti ovih sredstava **(23,94%)**
 - d) sve navedeno **(56,34%)**
 - e) nešto drugo, što: **(0,00%)**

2.3. ANALIZA STAVOVA UČENIKA/ICA

Anketirano je 130 slučajno odabranih učenika 1., 2. i 3. razreda Srednje škole Prelog. Učenici su jedan školski sat ispunjavali anonimni anketni od 23 pitanja.

Među ispitanim učenicima najviše je bilo zastupljeno dobrih, vrlo dobrih i odličnih učenika.

Većina učenika misli da živi u sretnoj obitelji (**80%**). Mnogi smatraju nedostatnim svoje znanje o štetnosti sredstava ovisnosti.

Najviše znanja o sredstvima ovisnosti stiže se u školi (**63,9%**), ali i putem medija (**40%**).

Zamjećuje se da veliki broj ispitanih učenika, čak **40%**, nema nikakav oblik redovitih slobodnih aktivnosti. Samo **10%** njih se aktivno i organizirano nečim bavi, što ostavlja previše slobodnog vremena i vjerojatno proizvodi dosadu tijekom koje se također poseže za sredstvima ovisnosti.

Ipak, mnogi učenici smatraju da nema velike razlike u pušenju i pijenju alkohola među mladima koji se bave sportom (**36,9%**).

Većina ispitanih učenika smatra da je normalno da se pri izlascima pije pivo ili vino (**63,18%**), a **17,69%** čak smatra da je normalno da se pije žestoko piće.

Svi ispitanici probali su alkohol. Zaprepašćuje podatak da već u toj dobi **5,38%** njih pije alkohol svakodnevno, a čak **39,23%** svaki vikend.

Dojam ispitanih učenika je da svi piju i da je čak **59,23%** njihovih vršnjaka redovito pijano vikendom.

Smanjenje pijenja mladih pomogla bi zakonska zabrana alkohola (**18,46%**), pridržavanje zakona o zabrani prodaje i točenja alkohola maloljetnicima (**26,9%**), kad sokovi ne bi bili skuplji od piva (**23,1%**), a neki misle da bi pomoglo i to kad bi mladi bili svjesniji štetnog djelovanja alkohola (**18,46%**) ili kombinacija svega navedenoga.

Misle da bi pomogla i: savjesnost i odgovornost, ništa, kad bi bila legalizirana droga ?!?, kad ne bi postojao alkohol ...

Oko **40%** ispitanih učenika može se svrstati u skupinu pušača, a svaki četvrti ispitanik je redoviti pušač i kupuje cigarete.

To se slaže i s njihovim dojmom da je među mladima veliki udio onih koji puše cigarete, a samo manji broj onih koji nisu probali ili su samo probali ali nisu nastavili pušiti (**6,15%**).

Zato ne čude podaci o količini popušanih cigareta iz kojih se vidi da ima i onih koji puše i preko kutije cigareta dnevno, a radi se o još uvijek maloljetnim osobama.

Zabrinjava podatak da svaki treći ispitanik poseže za sredstvom ovisnosti jer se na taj način «smiruje».

Kad bi mladi mogli odlučivati, dio njih bi zabranio reklamiranje alkohola i cigareta uz sportske priredbe i koncerte (**13,85%**), a **43,1%** smatra da bi bilo dobro umjesto takvih reklama napraviti spotove o štetnosti tih sredstava.

Smatraju da bi mladi manje pili i pušili kad bi bilo više slobodnih aktivnosti koje ih vesele (**23,8%**), kad bi imali manje školskih obaveza (**22,31%**), kad bi osim kafića postojali i neki drugi prostori u kojima bi se mogli nalaziti (**18,46%**), ali i kad pijenje i pušenje ne bi bili u našem društvu toliko rašireni (**33,8%**).

Izjavljuju da bi pomoglo i kad bi imali manji džeparac, kad bi bilo više filmova, više seksa , ...

Pušenje marihuane mnogo je manje zastupljeno među ispitanicima nego pijenje alkohola i pušenje duhana, ali je ipak i u toj dobi preko **16%** njih došlo u kontakt s marihuanom, a **1,5%** se deklariraju kao redoviti konzumenti.

Takav je i njihov dojam o pušenju marihuane među vršnjacima, čak imaju dojam da je to raširenija pojava nego je pokazalo ovo ispitivanje jer **19,23%** mladih misli da njihovi vršnjaci puše marihuanu kad god se nađu u prilici, a **3,08%** njih smatra da se marihuana puši svaki vikend, dakle redovito.

Imaju informacije o štetnosti marihuane jer **80,7%** njih misli da je štetnija od pušenja običnih cigareta, ali na žalost **3,08%** ispitanika misli da marihuana nije štetna.

Kad bi se susreli sa situacijom da neki njihov prijatelj ili prijateljica često konzumiraju neku drogu, samo mali broj njih bi potražio stručnu pomoć, dakle **7,69%** ispitanika bi se obratilo školskom liječniku.

Većina bi pokušala razgovorom sama pomoći (**60,77%**), a **26,15%** ne bi uopće reagiralo, što isto ukazuje na zbunjenost i nesnalaženje u situaciji kad je važno što prije nešto poduzeti, dakle svakako ostavlja prostora za daljnji rad s mladima na osvještavanju ovog problema.

ANKETA ZA UČENIKE/ICE (sumarni prikaz):

(130 ispitanik/ica)

Razred: I (**18,46%**) II (**45,38%**) III (**35,38%**) IV (**0,00%**)

Spol: M (**21,54%**) Ž (**77,69%**)

1. Školski uspjeh prošle šk. god.:
ponavljač (**3,85%**) 2 (**1,54%**) 3 (**13,08%**) 4 (**44,62%**) 5 (**33,08%**)

2. Slobodnim aktivnostima bavim se:
 - a) nemam ih (**9,23%**)
 - b) vrlo rijetko (**30,77%**)
 - c) jednom mjesečno (**11,54%**)
 - d) više puta tjedno (**37,69%**)
 - e) svaki dan barem jedan sat (**10,00%**)

3. Mislim da je normalno da moji vršnjaci pri izlascima „vani“ piju:
 - a) vodu (**0,77%**)
 - b) mineralnu vodu ili sok (**23,85%**)
 - c) pivo ili vino (**63,85%**)
 - d) neko žestoko piće (**17,69%**)

4. Što se tiče pijenja alkohola kod mojih vršnjaka mišljenja sam da:
 - a) većina je probala ali nitko ne pije redovito (**9,23%**)
 - b) velika većina nije bila nikad pijana (**3,08%**)
 - c) većina je bila 1-2 puta pijana (**28,46%**)
 - d) većina je redovito vikendom pijana (**59,23%**)

5. Što se tiče pijenja alkoholnih pića ja sam:
 - a) probao piti i nije mi se dopalo (**19,23%**)
 - b) pijem povremeno, u rijetkim prigodama (**35,38%**)
 - c) pijem samo vikendom, kad izlazim s društvom (**39,23%**)
 - d) pijem skoro svaki dan (**5,38%**)

6. Po mojem mišljenju alkoholičar je:
 - a) čovjek koji povremeno pije alkoholna pića (**1,54%**)
 - b) čovjek koji redovito svaki dan pije alkohol (**22,31%**)
 - c) čovjek koji prekomjerno pije alkohol i zbog toga ima probleme sa zdravljem (**64,62%**)
 - d) čovjek koji se liječi u Klubu liječenih alkoholičara (**13,08%**)

7. Za svoju obitelj mislim da je:
 - a) sretna (**80,00%**)
 - b) nesretna (**2,31%**)
 - c) teško mi je odlučiti (**17,69%**)

8. Mislim da bi moji vršnjaci manje pili alkohol kad bi:
- a) alkohol bio zakonom potpuno zabranjen (**18,46%**)
 - b) kad bi se poštovali zakoni o zabrani prodaje alkohola maloljetnicima (**26,92%**)
 - c) kad sok ne bi bio skuplji od alkoholnih pića (**23,08%**)
 - d) kad bi mladi bili svjesniji štetnih posljedica alkohola (**18,46%**)
 - e) sve navedeno (**16,46%**)
 - f) pomoglo bi nešto drugo, što: *savjesnost i odgovornost, ništa, kad bi se lakše došlo do droge i kad bi bila legalizirana i kad ne bi bila toliko skupa, kad ne bi postojao alkohol, ništa od navedenog* (**4,62%**)
9. O štetnom djelovanju cigareta, alkohola i drugih sredstava ovisnosti znaš:
- a) ništa (**1,54%**)
 - b) nešto malo (**26,15%**)
 - c) jako puno (**72,31%**)
10. Sve što znaš o štetnom djelovanju alkohola, cigareta i drugih sredstava ovisnosti naučio si u:
- a) svojoj obitelji (**29,23%**)
 - b) u školi (**63,85%**)
 - c) putem medija (tv, radio, časopisi...) (**40,00%**)
 - d) od svojih vršnjaka (**14,62%**)
11. U školi bi svima trebalo biti zabranjeno pušenje i pijenje alkohola:
- a) slažem se, to se u mojoj školi i provodi (**6,15%**)
 - b) slažem se i žao mi je što se to u mojoj školi ne provodi (**28,46%**)
 - c) djelomično se slažem (**33,85%**)
 - d) uopće se ne slažem, zabrane ne pomažu (**31,54%**)
12. Među mladima koji se bave sportom:
- a) uopće nema onih koji puše i piju alkohol (**3,08%**)
 - b) manje je onih koji puše i piju alkohol (**59,23%**)
 - c) nema razlike (**36,92%**)
13. Mislim da je što se tiče pušenja cigareta većina mojih vršnjaka:
- a) nije niti probala (**0,00%**)
 - b) probala pušiti ali im se nije dopalo pa su prestali (**6,15%**)
 - c) u nekim prigodama povremeno popuši koju cigaretu (**46,15%**)
 - d) redoviti su pušači (**46,92%**)

14. Ja sam što se tiče cigareta:

- a) probao pušiti i nije mi se dopalo (**38,46%**)
- b) nisam niti probao (**20,77%**)
- c) pušim samo kad s društvom izlazim „vani“(**13,85%**)
- d) redoviti sam pušač, kupujem cigarete (**26,92%**)

15. Jučer sam popužio cigareta:

- a) nijednu (**66,92%**)
- b) 1-5 (**14,62%**)
- c) 5-10 (**12,31%**)
- d) do 20 (**5,38%**)
- e) preko 20 cigareta (**0,77%**)

16. Mislim da moji vršnjaci puše, piju alkohol i probaju i neka druga sredstva ovisnosti:

- a) iz dosade (**0,00%**)
- b) jer misle da je to znak odraslosti (**10,00%**)
- c) jer misle da će se tako lakše uklopiti u društvo (**24,62%**)
- d) jer misle da to svi rade (**15,38%**)
- e) jer misle da ih to smiruje (**27,69%**)
- f) jer misle da su onda „face“(**32,31%**)

17. Kad bi se mene pitalo:

- a) zabranio bih reklamiranje cigareta i alkohola na sportskim priredbama i koncertima (**13,85%**)
- b) potpuno bih zabranio reklamiranje cigareta i alkohola (**19,23%**)
- c) dozvolio bih reklamiranje, to su mi najbolje reklame (**23,08%**)
- d) umjesto reklama trebalo bi praviti spotove na temu štetnih djelovanja alkohola i cigareta (**43,08%**)

18. Mladi bi manje pušili i pili alkohol kad bi:

- a) imali više slobodnih aktivnosti koje ih vesele (**23,85%**)
- b) imali manje školskih obaveza (**22,31%**)
- c) imali mogućnost sastajanja i negdje drugo osim u kafićima i „diskačima“ (**18,46%**)
- d) kad pušenje i pijenje alkohola ne bi bili toliko rašireni u našem društvu (**33,85%**)
- e) sve navedeno (**12,31%**)
- f) nešto drugo, što: *kad bi imali manji džeparac, kad bi bilo više porno filmova, kad bi bilo više seksa, ništa od navedenog* (**1,54%**)

19. Što se tiče pušenja marihuane mislim da je većina mojih vršnjaka:
- a) nije probala (**62,31%**)
 - b) probala pušiti ali ima se nije dopalo pa su prestali (**14,62%**)
 - c) povremeno puši marihuanu kad se nađu u situaciji da netko nudi (**19,23%**)
 - d) puše marihuanu često, gotovo svaki vikend (**3,08%**)
20. Tvoje osobno iskustvo s marihuanom je:
- a) nisam nikada probao (**83,08%**)
 - b) probao sam pušiti samo jednom i ne želim to više raditi (**9,23%**)
 - c) povremeno popušim koji joint kad se nađem u prilici (**5,38%**)
 - d) pušim marihuanu često, gotovo svaki vikend (**1,54%**)
21. Po tvom mišljenju pušenje marihuane je:
- a) štetnije od pušenja običnih cigareta (**80,77%**)
 - b) jednako štetno kao i pušenje običnih cigareta (**16,15%**)
 - c) nije uopće štetno (**3,08%**)

22. Da li si ikada probao neku od ovih droga?

	DA	NE
marihuana	(13,85%)	(86,15%)
ecstasy	(3,08%)	(96,92%)
amfetamin (speed)	(3,08%)	(96,92%)
kokain	(3,85%)	(96,15%)
heroin	(3,08%)	(96,92%)
LSD	(0,77%)	(99,23%)
nešto drugo, što: <i>datura, ljepilo, shit, benzin, snifala sam ljepilo, skank</i>		

23. Ako bi primijetio da neki tvoj prijatelj često konzumira neku drogu, što bi poduzeo?

- a) ništa, to je njegova osobna stvar (**26,15%**)
- b) pokušao bih s njim razgovarati (**60,77%**)
- c) rekao bih svoje sumnje njegovim roditeljima (**6,92%**)
- d) prijavio bih ga u školi (**0,00%**)
- e) razgovarao bih o tome sa školskim liječnikom (**7,69%**)
- f) nešto drugo, što: *promatrala bi ga, pridružila bi mu se, šmrca, podržala bi ga, ne znam, pretukao bi ga*

2.4. IZJAVE EDUKATORA/ICA U PROJEKTU

Čudesni su putevi Gospodnji i nemoj dozvoliti da te neuspjeh uništi, neka te ojača! Drago mi je što sam sudjelovala u projektu i nastaviti ću pomagati drugima i usrećiti ih ako je to u mojim mogućnostima!

Lidija Lukačić

Ovi mi je prvi takav projekt, u kojem sam sudjelovala i mogu reći da sam jako zadovoljna što sam dio tima, koji pokušava otvoriti oči mladima da ne posežu za "vratima" droge, nego da se okrenu drugim bitnijim stvarima u životu.

Pokušat ću pomoći svakom da ne skrene u taj pakao i da ne proživi sve ono što sam vidjela da proživljavaju ljudi u komuni.

Tanja Naranda

[ZAKLJUČAK]³

Činjenica je da mladi i djeca počinju piti sve ranije. Popiti preko deset pića za mnoge današnje mlade **norma** je za izlazak vikendom. Socijalno štetne posljedice ovakvog trenda – vožnja u pijanom stanju, delikvencija, samoubojstva, tučnjave, maloljetničke trudnoće – samo se gomilaju.

Statistike su užasavajuće. Primjerice, "u Velikoj Britaniji djeca ispod 16 godina piju dvostruko više nego prije 10 godina, otprilike po pet velikih krigli piva tjedno. U Irskoj 59% mladića i 26% djevojaka između 18 i 29 godina 'betonira' se barem jednom tjedno. U Danskoj je broj 15-godišnjaka koji piju bar jednom tjednom od 1988. skočio sa 20 na 39% za djevojčice i sa 37 na 50% za dječake.

U Francuskoj je 1990. godine s alkoholom imalo problema 45% dječaka i djevojčica u dobi od 12 do 18 godina, previše čak i za zemlju u kojoj je čaša vina poslije ručka stvar tradicije. Danas taj broj iznosi 70% i više se ne radi samo o vinu – polovica ispitanika izjavila je da su prešli na žestoka pića. I to nije sve: 70% djevojčica i 80% dječaka svoje je prvo piće popilo u nježnoj dobi od 11 godina!"

Edukacija mladih i djece o ovisnostima postala je nužnost u svakodnevnom formalnom i neformalnom obrazovanju. Zahvaljujući financijskoj potpori Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi program je proširen i u sklopu njega je objavljen i **Priručnik za mlade edukatore**, koji će se u daljnjim edukacijama, osim na lokalnoj, koristiti i na nacionalnoj razini. Priručnik je moguće nabaviti a adresi Autonomnog centra - ACT. Nadamo se kako će ovaj program biti samo mali tračak plamena koji će razbuktati plamen neprekidne i sustavne vršnjačke edukacije o ovisnostima na ovim prostorima.

O PUBLIKACIJI

Izveštaj projekta: SVAKA DROGA JE OPASNA - IZABERI ŽIVOT
u sklopu programa edukacije o ovisnostima u osnovnim školama i
predškolskim ustanovama Međimurske županije

Nositelj projekta: Autonomni centar - ACT, Čakovec

Partneri na projektu: Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije,
Srednja škola Prelog, KLA Prelog

Područje provedbe projekta:
Prelog – Međimurska županija

Početak i završetak provedbe projekta:
01. rujna 2007. – 31. prosinca 2007.

Financijska sredstva za provedbu projekta:
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti; sredstva
Autonomnog centra - ACT

U provedbi projekta sudjelovali su:

Teo Petričević, voditelj projekta (ACT)
dr.med. Diana Uvodić-Đurić (ZZJZMZ)
mr.sc. Narcisa Slugan, dr.med. (ZZJZMZ)
dr.med. Zrinka Zvornik-Legen (ZZJZMZ)
dr.med. Renata Kutnjak-Kiš (ZZJZMZ)
dr.med. Živko Mišević (Županijska bolnica Čakovec)
dipl.iur. Sanja Zadavec, predsjednica Prekršajnog suda u Prelogu
dipl. kriminalist Zdravko Kolarić, načelnik Policijske postaje Prelog
dipl.soc.ped. Andreja Zadavec Baranašić
pedagoginja prof. Tanja Lilić (Srednja škola Prelog)
Milivoj Bujanić, izvoditelj projekta (ACT)
Stjepan Mikec, izvoditelj projekta (ACT)
+ 22 mlade edukatorice iz Srednje škole Prelog

